Ne cheamă pământul

Octavian Goga

Editura Bestseller

Imagine: Dudarev Michail

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe –

Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Fecunditas

Se-ndoaie coapsa plopului pe culme
Când frunzele de-o nevăzută mână
Atinse cad și una câte una,
Zburând domol, se spulberă-n țărână.
Le văd în drum șiraguri așternute,
Un val de vânt le-nvolbură-n risipă,
Viața mea, la tine-acum mi-e gândul,
Cum te fărâmi tu, clipă după clipă!...

Trec zilele în goana lor pripită,
Și fiecare mai sărac mă lasă,
În orice clipă, minții zbuciumate
Câte-un drumeț îi pleacă de la casă.
Nu au popasuri gândurile mele,
Sămânța lor se zbate veșnic nouă
Și, călător pe drumuri nesfârșite,
Se risipește sufletul meu vouă!

În alergarea clipei călătoare
Atâtea-s date ochilor să vadă,
Și câte-mi trec fugare pe la poartă
Le cheamă toate sufletu-n ogradă.
Cu ele-mpart eu darurile mele!
Las inima comoara să-și desfacă
Și, când pornesc în calea lor pribege,
Cu ele duc podoaba mea săracă...

Nu sus în cer! Vă biruie înaltul!
Curmați-vă cărările spre stele,
Rotind răzlețe-n praful de pe uliți,
Vă vreau acolo, gândurile mele!
Cădeți, cădeți voi, frunze dezlipite,
Pe câmpul larg, în zbor, vă poarte vântul
Și vă-nfrățească rostul cu țărâna:
Pe urma voastră va rodi pământul!

Prăpastie

La geam mi se zbătea orașul cu huietul fără popasuri,
Cu vrajba lui, războiul pâinii, îl deslușeam în mii de glasuri,
Și chiotul flămând al vieții vuia la geamurile mele...
Eu ascultam pierdut la masă, și toate zvonurile-acele
Smulgeau din inima-mi bolnavă șiragul slovelor trudite...
Și cum pluteam așa-n neștire, deodată,-ncet pe nesimțite,
Nedumerit trecându-mi pragul, un om s-a strecurat de-afară...
Un biet moșneag cu barba albă, frumos în portul de la țară...
El s-a oprit în prag o clipă... Mi-a zis apoi sfios pe nume,
Când ochii-ntrebători, albaștri, mă cercetau

în faț-anume...

Juca un zâmbet de lumină pe fruntea lui brăzdată-n crețe,

Și când m-a cunoscut bătrânul, ca-ntinerit, mi-a dat binețe.

Am îngropat atâta vreme de când eram noi împreună,

Îmi învia o lume-ntreagă cu vorba-i limpede și bună,

Atâtea farmece uitate zâmbeau din graiul lui cuminte,

Se fărâma o jale blândă în tremuratele cuvinte.

Și povestea încet moșneagul mișcându-și pletele cărunte...

Spunea de-un sat cu case albe, pierdut pe coasta unui munte,

De oamenii uitați acolo, pe care îi paște nenorocul,

Cum li s-a stins nădejdea-n suflet și li s-a stins în vatră focul,

Cum numai mărăcini pe câmpuri le-a mai lăsat arsura verii,

Cum slujbe dau pe câmp plugarii, și cum se vaieră oierii.

Mi-a spus că-n țintirim, la groapă, doar

dânsul, biet, de se mai duce,
Că picăturile de ploaie au șters porecla de pe cruce...
Îi tremura încet cuvântul... Simțeam sfiala că-l apasă
Când m-a privit duios în față:
„Te mai gândești vreodat-acasă?...”

În ochii-ntrebători, albaștri, priveam eu fulgerul de clipă,
Simțeam cum duhul altor vremuri deasupra-mi bate din aripă,
Vedeam cuprinși de-nfiorare cum stau în fața mea păreții,
Cum mi se deslușesc aievea din neguri tainele vieții...
Supus, îmbrățișam moșneagul atâta de străin în casă,
Și chipurile din părete, și lucrurile de pe masă;
Și toate cărțile pe poliți păreau c-ascultă și se miră
Și mă privesc cutremurate de câte se destăinuiră.

*

În urmă se zbătea orașul cu zvonu-ntrecerilor multe,
Se zbuciumau alături plopii de câte le-a fost dat s-asculte.
Atâtea jalnice-nțelesuri plângeau în frunza lor bolnavă
Și, pricepând atâtea taine, tânjea livada de otavă.
Venea din cer pe câmp amurgul... De pe înaltul unui munte
Dura, din umbră și lumină, în drum o minunată punte.
Simțeam cum bolta se-nfioară, cum sânu-i uriaș, tresaltă,
Cum tremură înfrigurată sfioasa trestie de baltă,
Și stam înmărmurit, în cale, cu brațele încrucișate.
Neștiutor, priveam departe, și ochii-nchiși pe jumătate
S-au umezit de arătarea acestui asfințit de sară:
...Vedeam pe șerpuirea albă în largul drumului de țară

Un om bătrân ducând povara unei vieți nemângâiete,
Și soarele-mpletea cu aur argintul lui curat din plete.
Și cum urca încet colina – schimbând cu mâinile toiagul,
Cu barba albă de zăpadă – un sfânt mi se părea moșneagul...
Îl deslușeam tot mai departe. Simțeam, în clipele acele,
Cum orice pas sfarm-o verigă din lanțurile minții mele
Și, ca un făcător de rele, am tresărit de-nfiorare
Când mi l-a înghițit amurgul... Un fulger și-a deschis cărare,
Cutremurându-și pieptul șubred. Sclipirea lui înfricoșată
Mi-a luminat abia o clipă, și-am înțeles atunci deodată,
Prăpastia ce port în mine. Acolo-n piept, încătușate,
Sunt două suflete dușmane... Străveche, ura lor se zbate,
Și mintea s-a trudit zadarnic o viață-ntreagă să le lege...

Obezile lui ruginite tu mi le-ai sfărâmat, moșnege!
Atunci, scăpate din robie, s-au ridicat într-o clipită,
O luptă s-a încins grozavă din ura lor neadormită
Și le vedeam cum vor cu pumnii să spargă strâmta încăpere,
Le auzeam în piept strigarea... Cum glasul lor închis mă cere:

„Mă du departe, mai departe! La munți cu fruntea de zăpadă,
Să sorb din freamătul pădurii ș-al ierburilor din livadă!
Să mă-nfioare tainic brazii, când tremură din aripi vântul,
Dă-mi largul bolții înstelate și fă-mă frate cu pământul!
Mă du departe, mai departe! În satul semănat sub munte,
La casa cu ferești înguste... la piscurile largi, cărunte.
Mă du acolo-n țintirimul unde,-n poleiul alb al lunii,
Sub cruci de lemn slăbit de vremuri, își dorm

odihna lor străbunii!”

„Nu simți orașul cum tresare sub turnurile de aramă?
N-auzi vârtejul lui năprasnic... nu-l simți pe nume cum te cheamă?
Nu-l vezi în haina lui de flăcări cu veșnica neadormire,
Cu zbuciumul atâtor patimi... atâta sete de mărire?
Suflarea lui de foc mă arde, iar glasu-i mă oprește-n cale:
În umbra zidurilor negre ai tors tu gândurile tale!...”

Așa se frământa în mine strigarea lor neîntreruptă,
Mi-au pustiit întreg avutul cei doi potrivnici prinși în luptă,
Și stam sărac în bezna nopții, cu ochii ațintiți în zare,
Când vântul, demon fără milă, părea că-mi râde-n alergare:

„Împins de visele deșerte, zadarnic drumul tău îl sui,

Biet călător, în lumea asta, tu nu mai ești al nimănui!”

Cântecele mele

Eu vă chem din visuri,
Vă cobor din stele,
Vă alint în taină,
Cântecele mele -
Ca-ntr-un cuib, v-adorm în suflet, cântecele mele!

Ciripiți acolo,
Păsăruici golașe,
Ciripiți și creșteți
Ca un prunc în fașe -
Plângeți și zâmbiți la sânu-mi, ca un prunc în fașe.

Pe deasupra voastră
Împletesc cunună
Razele de soare,
Razele de lună -

Câte nu vă spun, șirete, razele de lună?

Într-o zi vă-nșală
Zările albastre,
Vă despart de mine
Aripile voastre -
Cine-mi poate spune drumul aripilor voastre?

Rătăciți departe,
Paseri călătoare,
Nu vă știe cuibul -
Îl mai știți voi oare?
Pribegind în lumea largă, mă mai știți voi oare?

Bate-n streșini ploaia,
Cuibul vechi vă cheamă,
Părăsit și singur,
Cuibul se destramă -
Fără ciripitul vostru, cuibul se destramă!

Înviere

A fost o lungă, jalnic-agonie,
Cu stingere de fiecare clipă,
Mi-a fâlfâit pierzarea din aripă
Peste întinsa nopții-mpărăție.

Drumeț înfrânt de-a patimii risipă,
Vâslaș bolnav, purtat de vijelie,
M-a doborât a valului mânie,
Gonind un vis ce nu mi se-nfiripă.

Erau să vie cioclii să mă-ngroape,
Când, stând închis în casa mortuară,
Tu te-ai ivit la patul meu, aproape.

Atunci, cu sfânta vieții frenezie,
M-am ridicat din morți a doua oară
Și mi-am făcut din moarte-o cununie.

Cosașul

S-a fost pornit un vânt molatic
Să miște papura din baltă,
Într-un oftat prelung și sâlnic
Gemea tulpina ei înaltă.
Călătorea de-atâta vreme
Bolnavul vânt, mergea departe,
Și semăna atâta jale
De-a lungul miriștilor moarte.

Mureau ovezele pe dealuri
Sub răsuflarea de otravă,
Și se uscau în rădăcină
Livezi întinse de otavă.
Alături tremura porumbul,
Cu trupul chinuit de sete,
Și se frângea trosnind în noapte
Ca o oștire de schelete...

Mai sus, în deal, înspre dumbravă,
În colț, la marginea poienii,
Era un car cu oiștea-ntoarsă,
Și-n jug, alături, boulenii:
Sărmane, blânde dobitoace!
În căutătura lor amară
Se răsfrângea întreagă jalea
Acestui trist amurg de vară...

În fața lor stătea pe gânduri
Tovarășul zdrobit de luptă,
Înfiorat de truda stearpă,
Un biet cosaș cu fața suptă.
Și cum ședea bătându-și coasa,
Întins pe zdrențuita zeche,
Cu ochii stinși, părea țăranul
Un mucenic de legea veche.

Eu mă uitam, cu milă-n suflet,
La mâna lui de soare arsă;
Vedeam cum din apus o rază
Pe frunte-ncet i se revarsă.
Și, cum treceam tăcut în cale,
Din glasul coasei chinuite
Se-nfiripa povestea mare
A mâinilor nerăsplătite.

Țipa pe urma mea oțelul,
Simțeam cum blastămă și plânge,
Și ceru-mbujorat departe
Părea tivit cu foc și sânge.
În sufletu-mi strivit de groază
Păgâne patimi prind să fiarbă:
„Trudită, chinuită coasă,
Vei mai cosi tu numai iarbă?...“

Portret

Coroana pe creștet în veci se-mpletește,
În ochii-ți, seninul cel mai împăcat;
Zâmbetul în buze-ți vesel strălucește,
Inima e-n chipu-ți cel nevinovat.
Decât alte nimfe cu fruntea mai naltă,
Peste ele falnic, făr-a ști, privești.
Dulce ca blândețea, și blândețe altă
Tu nu știi, copilă, că împărățești!

Sânul tău ușure și blând învelește
lnima-ți, altarul d-un ceresc amor;
Focul lui sub dânsul arde, colcăiește
Unde, unde-l umflă suspinul în dor.

Ca luna de noapte, ca dânsa de lină,
Frumoasă ca viața celui fericit,
Veselă ca ziua de mai prea senină,
Edenul în pieptu-ți e însânuit!

Zâmbindă ca cerul, ca el trăsnitoare,
Marea-cuviință îți dă al său glas;
Pasul aurorei cei răcoritoare
E mai puțin mândru decât al tău pas.

Ea când se ivește, noaptea risipește;
Și fața ta-n sânu-mi gemător, noptos,
Revarsă lumină; nădejdea-mi zâmbește,
La inimă-mi vede soare luminos.

Model al virtutei! însăși fericirea!
Care părinți astfel te desăvârșesc?
Ochii lor cei tineri îi fură uimirea
Ochilor mei umezi ce-n veci te privesc!
Ce rază de pace sânu-ți luminează,
Fiică fericită? Ce e ast amor
Care cu privirea-ți ca o altă rază
Către cer din ochii-ți își ia al său zbor?

Să fii tu nădejdea? să fii tu credința?
Sau dragostea însăși vii să ne arăți?!
Vorba-ți însuflată ți-arată ființa,
Fericit amestec astor zeități!

1836

De demult...

Tot mai rar s-aud în noapte clopotele de la strungă...
Patru inși la popa-n casă țin azi sfat de vreme lungă.

Într-un sfeșnic ard pe masă două lumânări de ceară,
Plin de grije, peană nouă moaie popa-n călimară:

„Patru juzi din patru sate, de la Murăș mai la vale,
Cu supunere se-nchină astăzi înălțimii-tale,

Luminate împărate! Scriem carte cu-ntristare,
Ne-au luat pășunea domnii, fără lege și-ntrebare...

Semne-avem, și-n miezuine[1] le-au fost pus de mult bătrânii,
De pe când în țara asta numai noi eram stăpânii...

Nu mai sunt acum pe câmpuri, toate le-a sfărmat dușmanul,
Și pe Ionuț al Floarii ni l-au prăpădit, sărmanul.

Ne mor vitele-n ogradă și ni-e jale nouă foarte
Și,-nălțate împărate, noi n-am vrea să facem moarte!

Dar ne vrem moșia noastră, vrem și pentru mort dreptate!
Ale înălțimii-tale slugi supuse și plecate,

Am trimis această carte și, precum ca să se știe,
Scris-am eu, popa Istrate, în ziua de Sfânt-Ilie.

Iar noi patru juzi cu toții nu știm slova și

scrisoarea,
Punem degetul pe cruce și-ntărim și noi plânsoarea."
. . . .
La fereastră-s zori de ziuă și pătrund încet în casă,
Juzii, treji de gânduri grele, stau cu coatele pe masă.

O nădejde luminează fețele nemângâiete;
A-ntărit scrisoarea popa: la tot colțul o pecete.

Moș Istrate se ridică și, cu mâna tremurată,
Pune cartea în năframă, de trei ori împăturată...

Înțolit de drum, jitarul Radu Roată se ivește,
Vechi căprar din cătănie, știe carte pe nemțește.

El așază-n sân răvașul și sărută mâna popii,
Juzii strâng o dată mâna, le mijesc în gene stropii.

Stau cu popa-n pragul porții, ochii lor spre drum se-ndreaptă
Când, cu traista subsuoară și toiagu-n mâna dreaptă,

În sclipirea dimineții, care rumenește satul,
Radu Roată pleacă-n lume, cu scrisoare la-mpăratul.

Colindă

Moș Crăciun, Moș Crăciun!
La casa de om sărac
S-a gătit făina-n sac
Și n-avem să-ți dăm colac...
Moș Crăciun!

Moș Crăciun, Moș Crăciun!
Pe toate răzoarele,
Pe toate ogoarele
Ne-am trudit picioarele...
Moș Crăciun!

Moș Crăciun, Moș Crăciun!
Toate săptămânile
Ne-am ostenit mâinile
Și-am adunat grânele...
Moș Crăciun!

Moș Crăciun, Moș Crăciun!
Slujim slujba satului,
Țarina bogatului,
Pajura-mpăratului...
Moș Crăciun!

Moș Crăciun! Moș Crăciun!
Pe toate cărările
Îți cântăm cântările,
Ardem lumânările...
Moș Crăciun!

Un om

Rămas bun, biete mâini de trudă,
Atâta vreme-mpovărate,
Ce stați pe pieptul slab acuma
Întâia dată-ncrucișate.
Ostaș al sfintei munci depline,
De-acum pământul te așteaptă,
La judecata cea din urmă
Tu vei găsi socoată dreaptă!

Cinstită slugă credincioasă,
Vor odihni a tale moaște,
Doar glia neagră și mănoasă
Atât de bine te cunoaște...
Închișii ochi n-or să mai știe,
Și nu s-or tulbura de jale
Când cai străini vor paște iarba
De pe movila gropii tale.

Azi nu mai e îngust bordeiul
Să-ncapă jalea ta amară,
Din iconița ei, Preasfânta
Te vede cea din urmă sară...
La cap un muc de lumânare
Învie-ncet și dă să moară,
Asemeni visurilor tale
În sufletul de-odinioară!

Numai o babă milostivă
Îți străjuie la căpătâie,
Și pe cărbunii din jertfelnic
Așază boabe de tămâie.
De pe blidar un biet opaiț
Își joacă para tulburată
Pe fața strânsă sub bărbie
C-o legătură-mprumutată.

Încet s-apropie de tine
Și-ți pune-un ban în mâna slabă,
Îi tremură durerea-n gene
Și-ncepe-a plânge, biata babă...
Îi fură tânguirea vântul
Ce bate-n drumul lui fereastra:
Vai de norocul tău, vecine,
De ce-ai mai fost pe lumea asta?...

S-abat în mintea ei bătrână
Frânturi din rostul tău pe lume,
Cum doi băieți ți-s slugi, departe,
Și nu le-ai mai știut de nume.
Din trei feciori ce-aveai, războiul
Ți l-a-ngropat pe cel mai mare,
O fată-i moartă de rușine,
Nevasta ta de supărare.

Se zbate-n sfeșnic lumânarea
Și moare-n stingere domoală
A adormit în lacrimi baba,
Și capul i-a căzut în poală...
Prin geamul spart clipește luna,
O clipă numai se arată,
Și-n perna ei de nori ș-ascunde
În pripă fața rușinată...

Un popă-n grabnice tropare
Te va petrece dimineață,
Și poate nimeni nu va plânge
Plecarea asta din viață...
De lângă șură, răzimată,
Te va privi muncita sapă,
De-ar ști vorbi surata bună,
Amar te-ar prohodi la groapă:

O viață-ntreag-am fost tovarăși,
În ploi și-n arșiță de soare,
De truda palmei tale aspre
Eu m-am făcut strălucitoare.
Sclipirea mea spune rușinea
Și jalea care mă purta:
M-ai frânt de glia tuturora,
Dar n-am săpat moșia ta!

Graiul pânii

Poveste-ntunecată-a pâinii,
Nu-i strună să te știe plânge,
Căci de durerea ta străveche
În suflet cântecul se frânge.
Când de strigarea strunei mele
Aș vrea plânsoarea ta s-o ferec,
Se sfarmă coardele strivite
De-atâta jale și-ntunerec.

Din umbra nopții care-ngroapă
Al vostru neam din vremi bătrâne,
Vă deslușiți în negre rânduri,
Voi, dătătorilor de pâine.
Cinstite mâini, de soare arse
Și înăsprite de sudoare:
Din truda săptămânii voastre
Trăiește-a lumii sărbătoare.

Eu vă-ntâlnesc în drumul minții
Și-n calea visurilor mele,
Căci nu vor ochii să mă mintă,
Nu vrea urechea să mă-nșele.
Simt câte doruri nențelese
Și gemăte nepricepute
Acopere cu voi alături
Cenușa veacurilor mute.

Ați împletit atâta jale
În doina voastră care plânge,
Doar holdele cu spice grele
Răsar din lacrămi și din sânge.
Dureri ați zăvorât sub glie,
Și patimi nemblânzite încă,
Eu le-nțeleg și mă-nfioară
Cum fierb în matca lor adâncă.

Mustrarea mintea mea o sapă
Și groaza sufletu-mi apasă,
Căci umbra voastră-ndurerată
Pe veci îmi străjuie la masă.
Simt duhul răzvrătirii negre,
Înfricoșata zi de mâine
Cum și-au dospit amărăciunea
În bucătura mea de pâine.

Cain

I

În vremi demult s-a aşternut sub glie
Şi trupul tău şi mâna vinovată,
Dar Cain, tu, păcătuirii tată,
Tot mai răsai şi-n vremea mea târzie.

Azi creşte iarba proaspătă, curată
Pe groapa ta de veşnică urgie,
Păcatul însă pururi reînvie,
Nu l-a primit ţărâna-nfiorată…

El s-a-mpărţit în largul lumii noastre,
Se zbuciumă neadormit în fire
Pe plaiuri verzi, pe stâncile sihastre.

Noi îi simţim ispita-nfrigurată
Nepoţi ai tăi, părtaşi în moştenire.
Purtăm în suflet zestrea blestemată!

II

Simţeam de mult suflarea de otravă
Cum doarme-n pieptul fraţilor de-o mamă,
Cum din cetăţi cu turnul de aramă
Purcede-n lunci şi-n creştet de dumbravă.

Vedeam cum duhul negru se destramă,
Mă îneca funinginea grozavă
Şi desluşeam clocotitoarea lavă
Cum se-nfiripă nebăbgată-n seamă.

Tu, frate rău, cu inima flămândă!
Când Aveli mii cerşetoreau iertare,
Nu te-ai oprit în drumul de osândă!

Păcatul tău şi-a înteţit avântul
Şi n-a avut nici milă, nici mustrare,
Când otrăveai în urma ta pământul!

III

Azi s-a aprins oceanul tău de ură,
Azi limbi de foc despică aurora
Pierzarea astăzi îşi întinde hora
Şi despletită urlă-n bătătură.

S-a început războiul tuturora,
Azi strig-acei ce mii de ani tăcură,
Dezlănţuita patimii arsură
Azi prăpădeşte-n trăsnete Gomora.

Bieţi munţi bătrâni! Voi gemeţi azi de jale...
De-atâtea ori v-aş fi mutat din cale,
Voi, stavila atâtor visuri moarte!

V-aş prăvăli azi munte peste munte,
Între pământ şi cer v-aş face punte,
Să n-aud plânsul fraţilor departe!

În munți

Voi, munților mândri, moșnegi cununați
Cu stelele bolții albastre,
În leagănul vostru de codri și stânci
Dorm toate poveștile noastre.
Alături de șoimii cu ochii aprinși,
Din tainica voastră dumbravă,
Se-nalță-ndrăznețe-n lumina din cer
Și visele noastre de slavă.

În voi își deșteaptă plânsorile ei
Frumoasa mea țară săracă,
Cu brațe lipsite de-al luptei fior
Și buze ursite să tacă.
La voi vine jalea-i când vifor păgân
Purcede strigarea să-i frângă,
În cântec o schimbă pădurea de brazi
Și-n lume-o trimite să plângă.

La voi mă îndrumă-n cărările ei
Și biata mea soartă pribeagă,
Pădurea cea veșnic lipsită de somn
Mi-e sfântă și-atâta de dragă.
Cântarea măiastră din codrii cărunți
Dă strunelor mele povață,
Și-o mândră poveste strivită de vremi
Truditul meu suflet învață.

Din culmea pleșuvă cu creștetul alb
Privirile-mi zboară departe,
Și-n mintea supusă tresare aprins
Fiorul măririlor moarte.
Un vaier amarnic se zbate-n amurg
Și stăruie-n zvonuri de ape,
Al munților vaier mă zbuciumă-n piept
Și-mi tremură plânsu-n pleoape.

O vitregă soartă, cu patima ei,
Pe-ntinsele culmi și poiene,
În vremuri pitice, iubirii de frați
Ziditu-i-a granițí viclene...
A pus miezuine și stavil-a pus,
Rupându-vă creștetu-n două,
Când Domnul, stăpân pe pământ și pe cer,
Pe voi v-a dat, munților, nouă!

Vă arde rușinea din creștet, ades'
Voi aspră porniți vijelie -
Și sufletu-mi lacom vă soarbe atunci
Năprasnica voastră mânie!
Din urletul vostru sub cerul aprins,
Din ploaia de trăsnete grele
S-a naște odată, plutind peste vremi,
Cântarea cântărilor mele!

Prima lux

Într-o duminecă de toamnă... Vezi, ca prin vis mi-aduc aminte...
M-a sărutat cu lacrimi mama când mi-a-ncheiat la gât cămașa,
Zâmbind m-a mângâiat pe frunte și nuci mi-a dat din sân nănașa,
Și tata m-a bătut pe umăr și m-a-ndemnat să fiu cuminte...

Și parc-o văd cum sta bunica, plângând în colțu-i de năframă,
Când dascălul din sat și popa deodată ne-au venit în casă,
Și cum roșisem de rușine când popa m-a chemat la masă
Și mi-a vorbit de-nvățătură și m-a cinstit c-un ban de-aramă!

M-am furișat sfios în tindă... Simțeam cum mă supune frica,
Îi ascultam de lângă vatră, dar nu le-nțelegeam cuvântul...
Vorbeau de bani... vorbeau de carte, de rodul slab ce-a dat pământul...
Și nu mai știu... Cu capu-n poală, am adormit lângă bunica.

Și vezi, atunci, în noaptea-aceea, m-a chinuit o arătare...
Părea că s-a deschis, departe, o gură roșă de balaur,
S-apropia în drum o fiară cu solzi strălucitori de aur...
O deslușeam cum vine-n goană și crește mare, tot mai mare.

Eu în zadar fugeam pe câmpuri... În urma mea urla spurcata,
Răsufletul grozav și negru puternic i-l simțeam în urmă...
Simțeam cum vrea să mă înghită, simțeam cum glasul mi se curmă,
Cu mâinile încrucișate sta fără de putere tata!

O mână m-a trezit din groază... Venise mama să mă vadă
Cu brațe moi și tremurate mi-a-ncolăcit atunci grumazul,
M-a îmbrăcat în haine albe, mi-a sărutat pripit obrazul,
Plângea când m-a urcat bunica sus, în căruța din ogradă...

Și s-a pornit căruța-n noapte. În pietre scânteia potcoava.
Și tata sta tăcut alături... Mi se părea o-nchipuire...
Și somnul mă fura arate... Cu ochii grei de nedormire
Zăream în cale licuricii, cum luminau în șanț otava.

Dar sus, la marginea pădurii, am tresărit din somn deodată...
Vedeam cu ochii mei aievea vedenia îngrozitoare:
O gură roșă de balaur mi se părea aprinsul soare,
Și-n fum îi clocotea întreagă spinarea largă, revărsată.

Strivit atunci de-nfiorare, m-am ghemuit la tata-n poală:

„Întoarce caii mai degrabă!... Nu vezi, balaurul mă-nghite?!”

Îmi tremura de groază trupul, ca pieptul paserei rănite,

Când tata mi-a răspuns pe gânduri: „Ne ducem în oraș, la școală!”

Cantorul Cimpoi

Cântăreț de lege veche,
Cântăreț și om de treabă,
Biată mintea mea zadarnic
De păcatul lui se-ntreabă...

Cantorul Cimpoi, bătrânul,
Cu făptura lui vitează,
Cum cânta de mult în strană
Cântecul de Bobotează!...

De troparele-i măiestre
Se-nchina adânc poporul
Și se lumina icoana
Lui Isus mântuitorul...

Povesteau pe-atunci nănașii
Că-i mai sfântă cununia
Dacă glasul lui mărește

Pe prorocul Isaiia.

Și la orice zi de praznic
Îl poftea un colț de țară
Câte cântece de lume
N-a cântat odinioară!...

Dar, vezi, vremea fără suflet
Duce cântecul și gluma.
Azi e rău de satul nostru,
Și-i de cantor rău acuma.

Cum l-a-mbătrânit necazul
De când i-a murit muierea,
Dumnezeu i-a luat glasul,
Domnii i-au vândut averea.

Astăzi doarme unde poate,
N-are casă, n-are șură:
I le-a dus pe toate darea
Și-un fecior la-nvățătură...

Străinul

Era duminică-ntr-amiază,
Noi stam pe prispă strânși în sfat,
Când s-a ivit pe drumul țării
Un om la marginea de sat.
Din pulberea învolburată
Abia puteai să-l deslușești -
Cu pașii largi grăbindu-și mersul,
Venea în hainele-i nemțești...

La cruce,-n deal, noi îl văzurăm
Cum s-a oprit deodată-n pas
Și s-a-nchinat adânc drumețul
Când a făcut în drum popas.
Privea-ndelung, ca dus pe gânduri,
La zidul zugrăvit cu sfinți.
Și sta cu capul gol străinul
În ploaia razelor fierbinți.

Când s-a pornit încet la vale,
Noi ne uitam de la zăplaz,
Și nu știu, ni s-a părut nouă,
Dar avea lacrimi pe obraz.
Când ne-a ajuns, a dat binețe,
Cu glas domol, și-apoi a stat
Și ne-a-ntrebat de sănătate
Și de nevoile din sat.

Ne-a zis c-ar vrea la sfânta slujbă
Să vie-alăturea cu noi,
Și s-a uitat cu-atâta jale
Când a trecut un car cu boi.
Iar la vecernie drumețul
Stătea cucernic și supus,
Și-a sărutat duios icoana
Cu răstignirea lui Isus.

Când a plecat, ne-a spus povețe
Cu grai înduioșat și blând,
Și ne-ncălzea atâta-n suflet,
Că lăcrimam toți ascultând.
Spunea că nu-i păcat mai mare
Decât să-ți lepezi legea ta
Și, vezi, îi tremura cuvântul
Pe buze, când ne cuvânta!

Apoi s-a dus... Ne era jale
Când s-a pornit la drum, pe grui...
Dar uite,-n țintirim, pe noapte,
Spun că văzură umbra lui.
De-atunci tot despre el ni-e vorba
Și-atât am vrea cu toți să știm:
Anume lângă care cruce
A-ngenuncheat în țintirim...

Mi-a bătut un moș la poartă

Mi-a bătut un moș la poartă,
Biet țăran cu țundra sură,
Îl lătrau departe câinii
Când să-mi vie-n bătătură.

Cu sfiala lui senină
Mi-a trecut cucernic pragul,
Ca un sol din altă lume
Zâmbitor pășea moșneagul.

Câte nu ne povestirăm
Stând alăturea la masă?...
Sfânta mea copilărie
Mi-a venit cu el în casă.

Rând pe rând îmi înviară
Năzuințe frânte-n două,
De la satul de sub munte

Până-n lumea asta nouă.

Murmura încet în barbă,
Se trudea să mă-nțeleagă,
Sta pe gânduri dus bătrânul
Când i-am spus povestea-ntreagă.

Mi-a plecat cu ochii umezi
De amara-nvățătură:
„N-o mai spune nimănuia
Biet moșneag cu țundra sură!..”

Scrisoare

Vezi, cum trece vremea,
Și tu, tot departe,
M-am gândit acuma
Să-ți trimit o carte.

A-nflorit mușcata
Din grădina noastră
Și-i atât de roșu
Macul din fereastră...

Straturile-n luncă
Toate-s semănate -
Și-ți spune nănașa
Multă sănătate.

Și mai este-o veste.
– Știi tu, nene, oare?
Peste-o săptămână

Măritäm pe Floare.

Tata-i dus la târguri
Mama stă și coasă
Și tot plânge, biata,
Că nu ești acasă.

Eu, pe gânduri dusă,
Trec seara-n ogradă,
Plâng acolo-n taină,
Plâng să nu mă vadă...

Bată-le pustia
Cele țări străine...
Ne gătim de nuntă
Și gândim la tine...

Lăcaș străbun

O lume-ntreagă mi-a rămas în urmă
Cu goana ei pripită după viață…
Tu iar mă chemi, împărăție-a firii,
Tu-nlăcrimată, sfântă dimineață!
Când demonul celor pribegi în lume
Mi-a-ngenunchiat și dragostea și ura,
Vin din potirul bunurilor tale
Întârziat să-mi cer fărămitura.

Subt adumbriri de sălcii despletite
Mă-ndrumă azi cea mai din urmă vrere,
Sfiala lor îmi freamătă un cântec
Și-aieve-aud țărâna cum mă cere.
Eu, ostenitul călător al nopții,
Neputincios, azi, poposesc în cale.
Lăcaș străbun, cu turnul șubțiratec,
Mă mai primești sub zidurile tale?...

Atâtea legi și-au picurat otrava
În inima rătăcitoare-n lume,
Ș-atâtea duhuri privegheau în umbră,
Toți mugurii nădejdii să-mi sugrume.
Pentru atâtea poticniri în cale
Și ispitiri de-nvățături deșarte
Ș-atâta suflet risipit pe drumuri
Putea-va oare ceriul să mă ierte?...

Când urc acum cărarea de pe culme
În dulcea pace-atoateiertătoare,
Eu luptă simt cum sufletu-mi încinge,
Cum pieptul meu se zbate și mă doare.
În inimă obezile se sfarmă,
Se dezrobesc aducerile-aminte,
Și ușurat - Biserică bătrână -
Mă-nchin la pragul porții tale sfinte.

Îmi răsăriți, din tremurări de umbre,
Voi, firi cuminți, cu zâmbete-mpăcate,
Voi, preoții nădejdii fără moarte,
Voi, cei zidiți din vechea sănătate.
Văd luminat obrazul vostru rumen
De înțelesul altor lumi, senine,
Eu, rob supus al patimilor mele,
Atât de mult m-am îngropat în mine!...

Adormitor m-alină busuiocul
Îngălbenit subt candela de pază,
Prin liniștea ferestrelor boltite
Înfiorată a trecut o rază.
Lumină blând un chip de muceniță
Încremenită-n visu-i de fecioară
Și-n suflet îmi pătrunde-o picătură
Din flacăra ce-ardea odinioară.

Stau biruit la colțul vechi de strană,
Și mintea mea cutremurată-mi spune
Că-n drumul ei a răsărit un picur
Din mult ascunsa vieții-nțelepciune...
Aici, în umbra potolită doarme
Măreața tain-a morții și a vieții,
Tu, suflete întunecat de gânduri,
Tu simți prelung fiorul dimineții...

Un nou botez, de premenire nouă,
Dă minții mele altă-nfiripare,
Când din înaltul zidurilor negre
Coboară glas de binecuvântare.
Clopotnița se-ndoaie și se frânge
Din bietele încheieturi uscate,
Un suflet e ce-i înfioară lemnul,
Și din adâncul altor vremi străbate.

E clopotul... Copilăria-și plânge
Comoara ei pierdută-n pribegie.
Cu limba lui de rugă și chemare
Strămoșii toți își spun mustrarea mie.
Azi îmi trimit nădejdile de veacuri
Strigarea lor ce vine de departe.
Eu o ascult și-n suflet îmi învie
Sămânța bun-a vremurilor moarte.

Ion Crâșmarul

Vezi, multe păcate
Sunt pe lumea asta,
Lui Ion Crâșmarul
I-a fugit nevasta;
Mi se pare cu vătavul i-a fugit nevasta.

Trei zile-mplinite
Și-a grijit amarul,
Cu obrajii-n palme
A vegheat crâșmarul;
Fără pâine, fără apă a vegheat crâșmarul.

Când a fost de-a patra,
Și-a chemat ortacii,
Gloată voinicească
Mi-au venit săracii;
Lotri mari din două sate, mi-au venit săraci...

„Beți , copii, de-acuma
Rău să nu vă pară;
Să bem crâșma toată
Până de cu sară;
Praf din toate să s-aleagă până de cu sară!”

S-au sumes voinici
Și mi-au prins păharul,
De buți și butoaie
Mi-au golit celarul;
De cuprinsurile toate mi-au golit celarul...

Zice-un baci năstrușnic
Vorbe legănate:
„Bea și tu, Ioane,
Bea și tu, fârtate;
Cine știe câtă vreme mai trăim, fârtate!”.

Dar Ion Crâșmarul
Bea și nu prea foarte
Și-i părea obrazul
Galben ca de moarte;
Era răzimat pe coate, galben ca de moarte.

Colo, către sară,

Strașina de paie
A-nceput să ardă
Foc cu vâlvătaie;
De trei părți vărsa din crâșmă foc cu vâlvătaie!

Lui Ion Crâșmarul
Nu-i mai știu de nume.
Spun că peste muche
A plecat în lume;
Cu căciula pe sprâncene, a plecat în lume...

Acasă

...Dar nici că vreai să pleci atunci,
Știi că de groaza-nvățăturii
Ai plâns vreo două nopți întregi
Și te-ai ascuns în podul șurii...

Câți ani vor fi de când te-ai dus?...
Mai spune-ne cum ai umblat?...
Fără astâmpăr îmi erai,
Și cât ești azi de așezat!...

Nu m-ascultai... Știi ce-ai pățit
Atunci în seara de ajun?...
Acum și gândul mi-l cetești,
Cât de cuminte ești și bun...

Nu te-ar cunoaște nicidecum
Să te-ntâlnească-n drum vecinii,
Vezi, ieși în poartă și le zi:

„Mai știți, eu sunt feciorul Linii?!”

Te-ar râde fără crezământ,
Necum în drum să te oprească-
Și-ar zice: „Uite-un domn aici,
Dar nu-i de legea românească!”

*

Și mă sărută împăcată:
„Fecior cuminte are mama!...”
Eu îmi întorc o clipă fața,
Și-o lacrimă-mi udă năframa...

Nepotrivire

Am întâlnit-o ieri în cale.
Sus, la răscruci, lângă alun.
Nu ne-am văzut de ani de zile
Cu fata judelui Zăbun.

Drăguța mea de la podmol,
Din nopțile cu șezători,
Și-a pironit ochii-n pământ,
Posomorâți și visători.

I-am prins mânuța s-o alint,
Nedumerită se uita,
Drăguța mea de la podmol
Mi-a zis sfioasă „dumneata”.

Iar când am prins-o de mijloc
Și-am sărutat-o lung pe gură,
Mi s-a ascuns la piept și-a plâns

„De ce te-ai dus la-nvățătură?...”

Asfințit

Crai bătrân, pornit spre rugă,
Vine-Amurgul de pe munte,
Împărțind cernite-odăjdii
Brazilor cu bărbi cărunte.
Umiliți se-ndoaie brazii,
I se-nchină, i s-apleacă,
Și cu zvon de surle-l lasă
Pe măria-sa să treacă.

Stăruie domol moșneagul,
Mai coboară, mai se suie,
Și-nspre marginea pădurii
Stă la colț de cărăruie.
Ostenit, pe-un zgheab s-așază
Și clipind tremurătoare
Genele lui argintate,
Ce mi-și vede, ce mi-l doare?

Măre, colo, mai departe,
Se îmbină două creste,
Și-n poiană ce s-arată
E aievea, nu-i poveste.
Părul galben răsfirându-și
Răsturnat peste răzoare,
– De huzur i-s roși obrajii -
Doarme leneș craiul Soare.

Se încruntă greu bătrânul,
Murmurând încet în barbă,
De sfială se cutremur'
Firicelele de iarbă.
Își spun taina la ureche:
„Crai de glume, stai ș-adastă,
Moș Amurg aleanu-ți poartă,
Nu-ți dă fata de nevastă.“

Craiul tânăr sus pe creste
Simte-a ierbilor povață,
Și de jale, biet voinicul
Se întunecă la față.
Către casa lui din peșteri
Necăjit moșneagul pleacă.
Brazii-nfiorați îl lasă
Pe măria-sa să treacă.

În oftat se-ndoaie fagii,
Tremură în crâng alunii
Și deodat' pădurea-ntreagă
A-nțeles durerea Lunii...
Biată Lună tremurată,
În zadar te-arăți în cale,
Toate florile surate
Plâng de dorurile tale.

Carmen

Tu, tainică, curată Poezie,
Biserică cu porți neîncuiate,
Tu neamurile gândurilor toate
Cu drag le lași la pragul tău să vie.

Tot sufletul la poarta ta când bate,
Drumeț slăbit, puterile-și învie,
Își spovedește patimile ție,
Și ele-adorm de tine alinate.

Păcate vin sub bolta-ți milostivă,
Tu le asculți pe toate deopotrivă
Și le oprești neghina și amarul.

Dar tu rămâi de-a pururea senină,
Căci nu-i pribeag ce-n fața ta se-nchină
C-o lacrimă să nu-ți spele altarul.

O rază

Te-apropie, te-apropie de mine,
Și-ascultă-mă, frumoasa mea minune:
Eu sunt supusul firii înțelepte,
Închinător la glie și la soare;
M-au învățat poruncile ei drepte,
Îndemnul lor cuvântul meu îl spune.
Sunt cântărețul celor fără nume,
Un strigăt smuls de-a vremilor vâltoare
Din viforul durerilor din lume.
Mult tăinuita firii îndrumare
M-a plămădit din ură și iubire,
Mi-a dat durerea lumii moștenire,
Amarul ei să-l ocrotesc pe strune.

Te-apropie, te-apropie de mine,
Vreau mâna ta, minunea mea bălaie:
Azi, sub aprinsa cerului văpaie,
În strălucirea mândrei bolți albastre,
Să se-nfrățească sufletele noastre,

Să se topească-n firea-ndrăgostită
Atât prisos de viață netrăită,
Ce răzvrătit îmi fulgeră prin vine.
Azi sufletul, trudit ceteț de stele,
Străjerul treaz al visurilor mele,
Întraripat străbate bolta-ntreagă;
Pătrunde sus și-n drumu-i se-nveșmântă
Cu revărsarea cerului senină,
Cu cingătoarea albă de lumină,
Cu tot argintul pulberii mărunte,
În calea lui din stele-și face punte:
Pătrunde sus, în bolta care cântă,
Și-atâtea taine-acolo sus dezleagă.
Azi, mintea, simt, purcede să-nțeleagă
Al vieții mele rost ascuns în stele.
Căci stelele îmi spun cuvânt anume:
Că-n patima îmbrățișării mele
Și-a ferecat iubirea ei o lume.

Toți cei lipsiți de-a dragostei povață,
Rătăcitori prin negură și ceață,
Toți cei feriți de-a soarelui căldură,
Îngenuncheați de rele și de ură.
Înfrigurate suflete muncite
De-o veșnică, zadarnică arsură,
Ce n-au primit iubire în viață,

Cu patima durerii lor unite
Își înfrățesc aprinsa mea pornire,
Îi dau avânt și nouă întărire,
Și glasuri nouă struna mea învață.

Mă cheamă țara celor fără soare,
Durerea lor și azi mă înfioară.

Privește-o rază blândă cum coboară
De sus din cer și fruntea ne sărută:
Solie sfântă, tainică și mută,
A pribegit din lumea ei de gheață
Spre lamura văpăii noastre sfinte,
Dorind iubire strălucirii sale.
Frumoasa mea, ea se va duce-n cale,
Rătăcitoare, undeva departe,
Lâng-un bordei părăginit de soarte,
Unde-o fecioară harnică, trudită.
Ce moarte-au scris pe fruntea ei bolnavă,
Cu chipul stins de-a lipselor otravă,
Cu acu-n mâna albă, ostenită,
A adormit pe pânza chinuită:
Tremurător va trece prin fereastră
În chiliuța umedă de lacrimi,
Lăsând un strop din fericirea noastră.

În clipa asta tainică și mare,
Când noi, topiți în dulcea-mbrățișare,
Jertfim iubirii sufletele noastre,
Tremurătoarea rază călătoare
Alintă somnul trudnicei fecioare
Și-i luminează fața ostenită,
Cu vraja ei întruchipând un zâmbet
Fericitor pe buza ofilită.

Iubirea mea

În munți cu creștetele sure, din albă inimă de stâncă,
S-a plămădit în taină lacul, și din prăpastia adâncă
A biruit în drum pământul. Pe veci în matcă nastatornic,
El crește azi și crește mâine, de cer și de lumină dornic.

Căci are dragoste cu cerul de-a pururi mișcătoarea apă
Și-n frământarea ei păgână ea coasta zgheaburilor sapă,
Cu pumnii sfarmă-n jur tărâmul și urlă de amar ce-o doare.
Spre ceriuri brațele-și întinde să-i vie dragul mire: Soare!

Când razele nepotolite sărută fața undei clare,
Înfiorată, spuma albă prelung și pătimaș tresare,
Atâtea curcubeie tremur în valvârtejul ei de picuri,
Când adânc se prind în horă strălucitoarele nisipuri...

Așa-i iubirea mea, asemeni acestei largi cetăți de unde,
Adâncul ei se pierde-n taina nemărginirilor profunde,
Cu vifore și curcubeie, ca valuri lung clocotitoare,
Cu picuri ce se înfioară de chipul unui veșnic soare!

Rapsodie

Iar gândul ăst păgân îmi paște mintea,
Ascultă-l tu cu degetul pe buză:
Când ochii tăi stau ațintiți asupră-mi
Și-și tremură ispita lor aprinsă
Cu dor prelung, cu dulcea lor sfială,
Frumoaso!
Pe buza ta păcatul când zâmbește,
Un ucigaș al minții înțelepte,
Stăpân tiran aș patimilor mele,
Femeie!
Și brațul tău molatec când cuprinde
O undă doar din valurile negre,
Atunci
Să-ncremenești în marmură cioplită,
De pe îngustul lumilor tărâm
Călătorire-ar pestrițe popoare,
De piedestalul chipului de piatră
În nopți de mai să-și razime genunchii.
Ar pribegi pe negrele-i corăbii

Apusu-ntreg și-ntreaga Miazănoapte,
Și-ar preamări în templu sfânt de fildeș
Minciuna,
Cea mai frumoas-a vremii călătoare,
Înmărmurită-n marmură curată.
Un împărat cu pletele cărunte,
Înnebunind cântare-ar pe ghitară!
„Un serafim cu ochii mari și limpezi,
Robit de clipa dulcelui păcat,
Din tronul sfânt al Domnului din ceriuri,
În miez de noapte-un bulgăr a furat
Și te-a-ntrupat cu daltă de argint
Pe tine!..“
L-ar asculta pe gânduri dus nerodul,
L-ar săruta pe tâmpla lui căruntă.

*

Învăluit în ceața nopții sure,
Eu, răzvrătitul călător al nopții,
M-aș furișa în templul tuturor,
Și sărutându-ți ochii reci de marmur’
Și brațul tău, și buza ta, și fruntea,
Te-aș sfărâma cu pumnul încleștat
Și-aș râde
Prelung,
Văzând zdrobit odorul tuturora!
În zori de zi ar omorî norodul

Un biet nebun, ce blastămă și plânge,
Și-apoi râzând își istovește brațul:
Din bulgării nătângi ai pietrei moarte
Zdrobitul chip ar vrea să-l reînvie.
Nebunul...

Trandafiri

Nemângâiete flori bolnave,
Voi, albi și galbeni trandafiri,
V-a scris o jalnică poveste
Ursita ne'nduratei firi.

Cum tresăriți voi când vă paște,
Cu ochi flămânzi, păgânul gând,
Și câte patimi vă-nfioară
Nevinovatul trup plăpând.

Păcate negre dorm în pieptul
Pe care-o mână rea v-a pus,
Și să roșiți voi de sfială
Nu v-a dat dreptul Cel de Sus.

Ești singură

Ești singură astăzi, tu, inima mea,
Biserică veche-n ruină,
Sub bolta ta sfântă,-nnegrită de vremi,
Azi nici un drumeț nu se-nchină.

Ești singură astăzi - Păreții-s bătrâni,
Nu-i cântec în stranele mute,
Icoanele-s șterse, și nimenea nu-i
Altarul uitat să-l sărute.

Prin neguri arare s-abat amintiri
Lăcașul pierdut să și-l vadă,
Și fâlfâie tainic din aripa lor
Ca groaznice paseri de pradă.

Ducându-și pierzarea, trec vifore-n drum,
Te zbuciumă-n goană păgână-
Și tu ceri zadarnic un fulger răzleț

Să-ți năruie bolta bătrână!

Sufletul

După Ada Negri

Era puternic. - Dumnezeu din ceruri
A revărsat pe fruntea lui lumină.
Un cântăreț al dorurilor multe,
Poet supus visării fără nume,
Era frumos, în pacea lui senină,
Și viețuia neînțeles de lume.

Lui îi spuneau într-aripate șoapte,
Și stelele și lucrurile toate,
Cu glas vrăjit de mută armonie,
Cu-atâta slavă cerul i-a fost darnic;
Dar pentr-un vis din zări îndepărtate
O biruință el cerșea zadarnic.

Așa s-a stins cel mare-n întuneric...
Singurătatea-i străjuie mormântul,

Și pe movilă soarele-i coboară,
Peste podoaba teilor în floare.
Tremurător, un cântec poartă vântul
Asemeni unei păsări călătoare.

Azi, lutul mort în groapă se desface,
La sânu-i rodnic îl primește glia
Și se-nfrățește cu pământul tată...

. . . .

Eu te întreb, drumeț oprit în cale,
Ce-ai ocrotit pe strune poezia:
Ce-a mai rămas din cântecele tale?

Tu, numai tu, cel îmbătat de soare
Și de lumina sfânt-a dimineții,
Tu, chinuit de nemplinite doruri,
Ce ți-au zdrobit și inima și struna,
Tu,-nsângerat, dar neînvins al vieții,
Tu, suflete, trăi-vei totdeauna!

Când pacea dulce-mbrățișează bolta
Și florile cu roua se sărută,
Și când extazul dragostei curate
Va tremura în adâncimi de zare,
Se va-mpleti în el, nepricepută,
Viața ta și sfânta ta visare.

Furtunile când zbuciumă văzduhul
Și vifore-n păgână răzvrătire
Aprind temutul fulgerelor caier,
Când îngenunche pocăita minte,
Tu gemi atunci, cu îngrozita fire,
Cutremurat de-aducerile-aminte.

Când limpede va legăna amurgul
În lumi de stele-un cântec de fecioare,
Un cântec care-și flutură sfiala,
Și-aprins, văpaia patimii răsfrânge,
Atunci, topit în ruga-i arzătoare,
Tu, suflete, cu jalea lui vei plânge...

Dar, câtă vreme lunci vor fi în floare

Și-un trandafir va mai trăi în fire,
Cât buzele vor cere sărutare
Și florile vor cere stropi de rouă,
Și câtă vreme, tainică iubire,
Scânteia ta vei mai aprinde, nouă;

Când crini nuntesc în razele de soare
Și mândri țin alaiul strălucirii,
În vifore și în adânc de mare,
În stelele ce râd în împrejururi,
Pierzându-te în taina sfânt-a firii,
Vei dăinui tu, suflete, de-a pururi...

A fost odat'...

S-abat în vis vedenii de-altădată:
Ții minte tu, erau salcâmii-n floare
Și satu-ntreg în port de sărbătoare,
Când tu te-ai dus, cea mai frumoasă fată.

Cum te-a-nghițit năprasnica vâltoare,
Câte-ai pierdut în unda-i vinovată!...
Azi, când te văd de-o lume adorată,
Mi-e milă azi, și-atât de mult mă doare.

Visez acum să-ți văd viața scoasă
Din al uitării-ntunecat noian:
A fost odat-o fată sănătoasă,

Cu gând senin, curat ca de mărgean,
Ce-a adormit cu coatele pe masă
După citirea primului roman...

Revedere

Un cântec legănat odată
De sfânta-ntindere albastră
În noaptea mută,-nfiorată –
Așa a fost iubirea noastră...

Noi ne duceam pierduți de mână
Și ne-mpleteam din visuri salbă,
Și noaptea ne era stăpână.
Și mărturie – luna albă.

Din ale inimilor șoapte
A prins un cânt înfiripare,
Și l-am cântat atunci în noapte,
Pășind alături pe cărare...

Dar, vezi, zoritul dimineții
Ne-a dușmănit pe noi, sărmanii,
S-au dus în lume cântăreții,

Și nu s-au mai văzut cu anii.

Drumețe firi nemângâiete,
Străbatem azi aceleași lunci –
Ne-ntreabă florile șirete:
„Mai știți voi cântecul de-atunci?”

Pe noi un dor ascuns ne sapă
Și-nfiorați noi ne gândim
La morții care ies din groapă
Și rătăcesc prin țintirim…

Răsună toaca

Răsună toaca de utrină
În pacea unei nopți târzii
Și, rând pe rând, câte-un opaiț
S-aprinde-n mutele chilii...

De glasul ei tresai pe pernă,
Măicuță, tu, cu chip frumos,
Și-alergi în grabă la altarul
Mântuitorului Hristos...

Te văd în colțul vechi de strană
Cum stai supusă de răstriști,
Și-atâta jale pare scrisă
În ochii tăi curați și triști...

Și cum te-nchini în rugăciune,
Eu mă gândesc înduioșat:
Nemilostiva toacă-a nopții

Ce vis frumos ți-a tulburat?...

Cântece

I

Tu n-ai la ușa ta zăvor,
Nici lacăt n-ai la tindă,
Tu n-ai la ușa ta zăvor
Când eu, ca hoții, mă strecor,
Și bietul suflet călător,
La pragul tău colindă.

Tu mă auzi și mă-nțelegi
Și-același vis ne poartă,
Tu mă auzi și mă-nțelegi,
Dar popi, cu cartea lor de legi,
Și pravilele lumii-ntregi,
Îți străjuie la poartă.

II

Mor azi zâmbetele mele,
Moare-ntreaga vraja firii,
În paharul din fereastră
Mor la noapte trandafirii.

Nici de cântec din tilincă
Nu mai tremură brădetul,
Jos la marginea dumbrăvii
Se usucă zmeuretul…

Mor poveștile în pragul
Nopților la șezătoare,
Moare-o stea-n adâncul mării,
Și iubirea noastră moare.

Eu rămân să țes statornic
Cântecul de îngropare:
Zilelor de săptămână,

Zilelor de sărbătoare.

III

E îngropare azi la mine,
Din ochii veșnicelor stele
Cad razele tremurătoare
La groapa visurilor mele.

Se zbuciumă înfiorată
De-un tremur geana lor de aur,
Atât de jalnică-i povestea
Înmormântatului tezaur.

Truditul suflet se întreabă:
De ce chiar cea mai dragă mână
Ursită-i pe sicriu s-arunce
Întâiul bulgăr de țărână?

IV

De va veni la tine vântul,
Purtând povestea mea amară,
Jelitul lui să nu te-nfrângă,
Mustrarea lui să nu te doară.

Nu-i vina ta… Așa e scrisă
Nemilostiva lege-a firii;
Sărutul otrăvit al brumii
Omoară toamna trandafirii…

Și cine s-ar opri să plângă
O frunză veștedă-n cărare,
Când codrii freamătă alături
Și râd în răsărit de soare?…

V

Atât de veche-i îngroparea,
Nici sufletele nu ne dor,
Și tot îmi mai răsai din neguri
Își au și morții dreptul lor...

În nopțile de primăvară
Revin aducerile-aminte,
Și mintea, pasăre răzleață,
S-abate-n drum peste morminte.

De ni se-ncrucișează drumul,
Îndurerați noi ne zâmbim...
Nu-ți par și zâmbetele noastre
Ca două flori din țintirim?

VI

Primăvară, primăvară...
Zâmbetul întregii firi,
Dragoste de fluturi galbeni
Și de galbeni trandafiri.

Primăvară, primăvară...
Tremură luna bălaie,
Dorm doi pui de rândunică
Sub o strașină de paie.

În ungher, părăginită,
Doarme hârbul de ghitară -
Va mai fi și pentru tine
Primăvară?...

Sonet

Cuprinde-mă din nou, singurătate,
Căci țara ta de-atâtea ori mă cere;
La sânul tău vor prinde-n veci putere
Avânturile inimii curate.

Nemilostiva lumilor durere
Departe-și strigă multele păcate:
Ca-ntr-o vrăjită, tainică cetate,
Eu mă închid în sfânta ta tăcere.

Grădina ta atât de mult mi-e dragă,
Sunt flori acolo visurile mele,
Și sufletului dat e să culeagă.

Rătăcitor el florile-și adună
Și, în odihna nopților cu stele,
Își împletește trainică cunună.

Sonet 2

Tu, tainică, curată Poezie,
Biserică cu porți neîncuiate,
Tu neamurile gândurilor toate
Cu drag le lași la pragul tău să vie.

Tot sufletul la poarta ta când bate,
Drumeț slăbit, puterile-și învie,
Își spovedește patimile ție,
Și ele-adorm de tine alinate.

Păcate vin sub bolta-ți milostivă,
Tu le asculți pe toate deopotrivă
Și le oprești neghina și amarul.

Dar tu rămâi de-a pururea senină,
Căci nu-i pribeag ce-n fața ta se-nchină
C-o lacrimă să nu-ți spele altarul.

E sărbătoare

E sărbătoare pe câmpie, și-n suflete e sărbătoare,
Învie firele de iarbă sub ploaia razelor de soare.

Sunt Paștile cele frumoase, și-n fire zvonul lor străbate,
Clopotnița-și îndoaie trudnic încheieturile uscate.

Arama strigă când se zbate măiastra clopotului limbă,
Eu simt strigarea ei aprinsă, și-n vorbe sufletul o schimbă:

*

Voi toți cari suferiți și plângeți sub larga-ntindere
albastră
Veniți, veniți, căci va să vie curând împărăția voastră!

Veniți, voi, obidiții lumii, cu buzele înfrigurate,
Voi, chinuiții de arsura unei tăceri îndelungate;

Voi, osteniți fără nădejde, voi, slujitorii fără plată,
Voi, căror vremea v-a dat veșnic numai porunca
blestemată;

Voi, ce muncirăți pentru alții, trudind cu mâinile-
amândouă,
Veniți, că zvonul meu acuma vestește învierea, vouă!

Voi, cei cu fruntea de sudoare, cu genele de

lacrimi ude,
Eu cerului vă strig durerea, și Dumnezeu din cer aude!

Aduc lumina care sparge și sfarmă capiști de păcate,
Zăvoarele mucigăite din temnițe întunecate!

Eu celor orbi dezleg azi taina înfricoșată de-a vedea,
Și prăznuiesc, că-n al lor suflet învie învierea mea!

*

Ascultă mintea mea supusă, genunchii mei se pleacă-ncet
Și-aduc prinosul închinării celui de neam din Nazaret.

Poezie

Tu, Doamne, tu, stăpânul peste fire,
Ce din curata stelelor lumină
Dai lumilor de veci orânduire;
Tu, într-o clip-a milei tale sfinte,
Și sorții mele scris-ai o menire:
Ce-nfricoșat e darul tău, părinte!

Pleoapelor tu nu le-ai dat hodină,
Nici sufletului mută-mpăciuire,
Nici minții mele somnul fără vină!

În noaptea grea, când bolta-nfiorată,
Cu junghi de aur își străpunge sânul,
Când codru-și vede fala-ngenuncheată
Și umilit se zbuciumă bătrânul,
Când trăsnete potrivnice se-ncaier
Și creștetele brazilor despică,
Eu în văzduhuri deslușesc un vaier,

Cum din adânc spre mine se ridică,
Gemând prelung la poarta mea, stăpâne!
Simt frământată-n urlete păgâne
Nemărginita lumilor durere,
Cum vine-n zborul aripilor grele

De-mi zguduie zăvorul și mă cere
Strivită simt în matca ei, părinte,
Cum se frământă chinuita minte,
Cum gânduri vin în clipele acele
Și se prăval în pacea nopții mele
Ca bulgări grei în groapa-ntunecată!...

În zori de zi, în umeda răcoare,
Când fața plânsă florile-și înclină
În alintarea razelor de soare,
Robit de-ntâia zare de lumină,
Drumeț grăbit și fără de hodină,
Simt sufletul de drumu-i cum se gată.
Descătușat din pacea lui aleargă,
Ca vulturul în goana-nviforată,
Pământu-ntreg cu-ntinderea lui largă
El a purces sălbatic să-l străbată,
Cătând în drum sămânțele durerii...

Prin valul firii fără de repaos

Ca un vâslaș aprins își taie cale,
Își scaldă ochii-n râul larg de jale,
El totul vede, toate le ascultă...
Unde-i plânsoarea zărilor mai multă
El își rotește aripile sale.

Târziu, când geana zărilor senine
Se-nchide lin, și soarele pe munte
Își culcă chipul roșu de rușine,
Pe-a stelelor strălucitoare punte,
Drumeț înfrânt, cobori și tu la mine,
Povara grea abia mi te mai ține.

Din praful sur al zilei chinuite,
Cules în prada zborului sălbatic,
Din al durerii chiot furtunatic,
Din zâmbete de buze ofilite,
Din tulburări de patimi și ispite:
În truda grea, când tâmpla-nfierbântată
Se zbuciumă zăgazul să și-l frângă,
În biata minte greu cutremurată
Sămânța ta tresare-atunci, stăpâne,
Și tu-mi răsai, senină și curată,
Strălucitor, un strop de apă vie,
Ce-mi luminează-n negura nătângă,
Tu, tainică și sfântă Poezie!

Frumoasa cea din urmă

Pe perina cu foi de rosmarin
Alunecase capul ei la vale,
Pe fruntea albă, ca zăpada nopții,
Ningeau podoabă-nduioșați cireșii! Murea fecioara…

Și ochilor senini, ca dimineața,
Le adormea azi cea din urmă rază
În adumbrirea pletelor de aur.

Iar buzele curate, ca un cîntec,
Mureau zîmbind azi cel din urmă zîmbet:
Murea fecioara…

Sus soarele, cocon de-a pururi tînăr,
A poposit în drumul lui pribelnic
Și,-nfricoșat de vestea unei raze,
S-a-ntunecat și-n adîncimi de mare

El și-a muiat pleoapa tremurînd…
Și zvon pe largi pustietăți de ape
Și geamăt lung pornitu-s-a prin codri,
Înfiorate frunzele mureau,
Iar chipul clar al lacului oglindă
În clocote cernitu-și-a seninul
Cînd vîntul, crainic vestitor de groază,
Urla nebun din tulnice de-aramă,
Vestind : „Jeliți ! Frumoasa cea din urmă E moartă !”
Și mările și codrii răsunat-au : „E moartă !…”

Prelung gemut-a îngrozita fire ;
Cutremurați, cei patru stîlpi ai lumii
Lăsat-au pacea stării lor pe loc,
Cînd iat’ deodat’ se zguduie și bolta :
Din cingătoarea cerului albastru
Descopciată, cade steaua Venus,
Și prin văzduhuri negre călătoare
Își taie drum, — iar ajungînd seninul,
Purcede-n zbor spre-mbătrînitul Hellas,
Și-nfioarată sînul ei de flăcări
Și-l freamătă, cînd calea-i se oprește
Pe vîrful mort al muntelui Olimp,
Și-n geamăt lung ea foc aprinde, mare!
Și cum lumină flacăra curată,

Din negură și din vestmîntul ceții
Răsar, tronînd în liniștea lor sfîntă,
Toți dumnezeii zilelor de mult,
Drumeții mari ai vremii stătătoare.

E împăcată vrajba lor străveche :
Stăpînii morți ai fulgerelor stinse,
Ocrotitorii dimineții albe
Și-ai nopții negre purtători de frîne,
Ce semănau cu mîna lor amurgul, Stau
muți…
Măreții meșteri ziditori,
Încremeniți în marmură și fildeș,
Plecîndu-și greul frunții lor boltite,
Încrucișîndu-și brațele lor albe,
Privesc la foc cu ochii stinși și reci
Și-i jale scrisă-n zîmbetele lor,
Neputincioase zîmbete de piatră !

Gălbuie pară învelise-Olimpul
Cînd iat'deodat', din ploaie de lumină,
Zburînd prelung prin albul de văzduhuri,
Vin călători pe aripe de vînt
Și, coborînd pe razele de lună,
Toți cîntăreții
Zidiți de vremea fărîmată-n clipe,

În Răsărit și-n neagra Miazănoapte,
Vin sfîșiindu-și toga lor de purpur,
Cu pletele pe umeri undulate,
Cununile le strălucesc de raze
Și genele le strălucesc de lacrimi.
Amar nespus răzbate-le făptura,
Cu hohot plîng poeții-dumnezei,
Cînd harfa lor în flăcări își aruncă…
Cutremurat, Olimpu-și mișcă iarba și nisipul.
Biruitor văpaia se ridică,
Și flacăra la poarta bolții bate,
Iar din fiorul harfelor aprinse
Se înfirip-un cîntec fără seamăn
Și firea-ntreagă cîntă imnul morții,
Și zeii-și pleacă fruntea lor boltită,
Poeții-n palme fața și-o ascund ;

Iar plopii cîntă, frunza tremurîndu-și,
Și coapsa lor se-ndoaie și sc frînge ;
Și trestia în ape se cufundă,
Și-nfiorații trandafiri sălbatici
Podoaba lor și-o scutură și cîntă…
Se smulg din coaje muguri feciorelnici
Și, înfrățiți cu cîntul și lumina,
Își veștejesc petalele și - - cîntă…

Pe creștetul Oiimpului aprins
Își taie drum prin spini și printre zgheaburi,
Rănindu-și brațul, fluierul și fruntea,
Un făt pribeag, cu ochi senini, albaștri :
E cel din urmă ucenic al strunii,
La piept își strînge lira văduvită,
Ce tremură, de crengi cînd se lovește,
Într-un suspin domol, nespus de jalnic…
În vîrf zărește focul ce se-nalță.
Și-atunci nebun își opintește pieptul !…
Ajunge…
Strălucitor văpaia viorie
Se-nalță iar.
În orișice scînteie
Tresare-un gînd și moare-o simfonie
Din cîntecul cel zămislit demult.
De dragostea din începutul vremii,
De trandafirul cel dinții al firii…

Cu ochi aprinși poetul îngenunche
Și-ncet plecîndu-și fruntea lui rănită,
Zdrobind sfiala celor patru strune,
Întruchipează jalea lui în cîntec…
Și lacrimi cad pe lemnu-n fiorul
Ce-i ferecă cu glas nebun amarul :
E cea din urmă încordarea-a strunii,

E-al frumuseții imn de îngropare !…

Pribeagul făt cu ochi senini, albaștri,
Și el și-aruncă lira-n foc.
Și-atunci

Ridică-și ochii tulburați de clipă :
Vede zdrobiți în bulgării nătîngi
Curatul chip al zeilor de marmur';
Iar cîntăreții călători se duc,
Suindu-se pe razele de lună,
Suindu-se pe aripe de vînt,
În alte lumi.
Înalță-și ochii către foc, să vadă,
Și vede para leneș cum se stinge
Și cum rămîn din lamura văpăii
Cărbunii morți ai sfintei stele Venus.
Cu fumul cald al jertfei uriașe,
Se-nalță ea pe patu-i de mătasă, înfășurată-n pulbere de slavă,
Cu picurii celui din urmă cântec, Domol, domol…
Frumoasa cea din urmă…

E cîntul mort.
Poetul fără liră,
Lipsit pe veci de-a ochilor văpăi,
A pribegit la malurile mării…
Dar nemișcată, mută era marea.
Un val răzleț din sînul ei recit,
Ce tresărea prin cearcăne de gheață,
A întrebat poetul orb :
„Răspunde,

El unde-i ?
Soarele, căci raza lui n-o simt ?…
” Și-n vreme ce încremenea în gheață,
Răspuns-a valul: „E mort.”